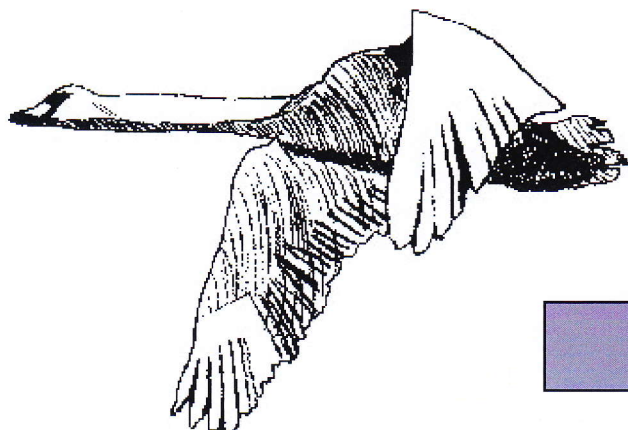

KOLINDSUND

AVIS

5. ÅRGANG NR. 1 - JUNI 2007

INDHOLD:

- **At dele aviser ud... s. 3**
- **Vand frem for land... s. 4-5**
- **Valg til lokal aktionsgruppe Djursland. s. 8**

Udvikling på vej...

Kolindsund Avis har loddet stemningen i de to nye Djurslandskommuner for gendannelse af Kolindsund som sø. Hvor står projektet nu? Hvilke initiativer er på vej? Torben Jensen og Vilfred Friborg Hansen – borgmestre i henholdsvis Norddjurs og Syddjurs kommuner har stillet op til interviews.

Af Mårten Breum

Kolindsund Avis møder Torben Jensen på hans kontor i Norddjurs. Vi spørger direkte, hvordan det går med den udvikling af en projektbeskrivelse på et gendannet Kolindsund, som blev foreslået på Socialdemokraternes møde i Grenaa i efteråret 2006.

”Socialdemokraterne har jo stillet deres forslag til kultur- og udviklingsudvalget. Vi har snakket om det i 16-mands-gruppen – og er positive overfor at stille midler til rådighed, svarer Torben Jensen og fortsætter:

”Men måske er måden at gøre det på, at arbejde med spørgsmålet i LAG’erne (de lokale landdistrikts-arbejds-grupper, som nedsættes nu). Vi får penge til deres arbejde. Syd- og Norddjurs kommune vil have samlet 3,6 millioner – plus penge til en landdistrikts-kordinator, som kan arbejde med sagerne. Staten giver penge i forhold til, hvad vi selv betaler.”

”Kolindsund og anden naturgenopretning er jo oplagte emner i den fortsatte landdistriktsdiskussion. Men der er desværre ikke kommet nogen bekendtgørelse om LAG’erne. Den bliver nok lavet på Christiansborg efter sommerferien.

Fortsættes på side 2

Har I snakket med Syddjurs om Kolindsund?

”Ja, nu ligger der jo en ansøgning i udvalget fra socialdemokraterne. Og i 16-mandsgruppen er vi enige om at føre sagen over i LAG'en. Men egentlige forhandlinger kommunerne imellem om Kolindsund, har der ikke været tale om.”

Er der andre vådområder i Norddjurs, som kunne være interessante i en naturgenopretning?

”Ja, der er jo nogle oversvømmede enge på vej ved Allingåen ved Sjellebro. Men det er et statsprojekt. Samtidig har Løvenholmfonden sat nogle projekter i gang oppe i Løvenholmskoven. Her har man genetableret nogle mosedrag – til dels for stats- og kommunale midler. Fuglelivet er blevet tilgodeset meget i dette projekt.”

Jeg forestiller mig, at Kolindsund ligger inden for en 10-års horisont. Socialdemokraterne snakker jo sammen. Og Kolindsund vil være et fælleskommunalt projekt. Men vi har jo slet ikke den slags penge her på Djursland. Der skal bruges mange penge – og vi har brug for statsmidler og måske EU-penge, hvis Kolindsund skal naturgenoprettes.”

Vilfred Firborg Hansen, borgmester for Syddjurs kommune siger:

”Der er jo stor interesse for Kolindsund-spørgsmålet efterhånden. I den planstrategi, der skal til offentlig debat til efteråret, vil Kolindsund givet blive et af de helt store emner. Jeg synes, der er sket meget. Nu diskuterer man sagen seriøst. Det er et skridt på vejen. Næste skridt bliver en undersøgelse af de politiske/økonomiske konsekvenser af en gendannelse af sundet.

Vedrørende landbrugets fremtid, som nogen snakker om, så er jeg i hvert fald ikke modstander af landbruget. Det er klart, at en gendannelse af sundet vil kræve store kompensationer til dem, der kommer til at lægge jord til. Og projektet skal langt hen ad vejen være frivilligt. Jeg er ked af, at Kolindsund ikke blev en del af nationalparkprojektet, hvor jeg synes, at det passede helt godt ind. Og lige som nationalparken, skal tingene omkring genopretning af Kolindsund gå med forhandlinger og frivillige aftaler. Lige som Skjern Å – projektet i sin tid.

Jeg tror ikke, at der kommer vand i sundet i de næste 10 år. Det tager tid. Men alle ved, at det kommer en dag. Man kan ikke blive ved med at grave dybere og dybere og pumpe mere og mere. Så det langsigtede perspektiv er vand i sundet!

Spørgsmålet er så, om vi skal hjælpe det på vej. Og hvis vi skal, skal vi bruge alle de videnskabelige metoder vi har til rådighed, for at sikre, at det bliver en god sø – hurtigst muligt.

Vinterens oversvømmelser ved Kolind satte sundets fremtid på dagsordenen blandt bl.a. bilisterne. Det viste, at de systemer, som vi mennesker bruger til at tøjle vandet med, ikke er ufejlbarlige. Foto: Thøger Pauli

FRA VOR EGEN VERDEN

Kolindsunds Venner har fået ny webmaster.

Foranlediget af nogle bemærkninger om, at vores website www.kolindsund.dk ikke har været opdateret gennem den seneste tid, har bestyrelsen besluttet at ansætte en webmaster. Valget er faldet på René Brøndberg-Bras (udtales med stumt s), som i forvejen har erfaring fra lignende arbejde. René er allerede gået i gang med ajourføre vores website med de seneste referater fra bestyrelsesmøder og generalforsamlinger samt relevant materiale, men inden længe går han i gang med en ret omfattende ændring og modernisering af vores layout. Du kan løbende følge med i processen på www.kolindsund.dk, men vi bringer en nærmere præsentation i næste nummer.

Jeg elsker at uddele Kolindsund Avis...

af Thøger Pauli

Foto: Jytte Trolld

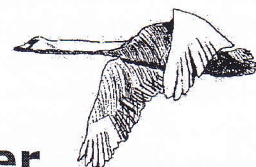
Jeg har stor fornøjelse af at stå og uddele Kolindsund Avis. Jeg plejer at stille mig op på centrale pladser og torve i "myldretiden", hvor der er masser af mennesker. Som regel er det en lørdag formiddag, hvor der skal købes ind. Jeg står med min Kolindsunds Venner T-shirt (hvis vejret tillader) og en stak aviser over armen og henvender mig til forbipasserende med et lille smil og "vi skal have vand i Kolindsund". Reaktionen kommer prompte.

De fleste er godt klar over, hvad det drejer sig om. Enkelte stopper op og skal lige have opfordringen gentaget, men langt de fleste reagerer med et smil og tager imod avisen. Oftest med kommentaren om, at det ville være en god idé og at det er de helt enige i. Omkring 30% går videre uden at reagere og andre 10% kommer med kommentarer om, at de ikke er enige i dette.

Jeg oplever tit, at en forbipasserende stopper op og vil snakke om sagen. Det kan være en modstander eller en tilhænger. Det giver god lejlighed til at udbrede kendskabet til projektet og måske få ryddet et par misforståelser af vejen. Nogen kender måske nogen, der har tilknytning til området, og så er opfattelsen måske, at vi kommer brasende og vil stjæle jorden og gårdene derude, men det er jo ikke tilfældet. Det er godt at få en snak om. Andre er bange for myg eller lugt, og her er også mange myter, som kan manes i jorden med eksempler fra lignende projekter.

På en god times tid kan jeg sagtens uddele 200 aviser, så det er stort set lige så hurtigt som at putte dem i postkasserne. Med den personlige omdeling er der desuden større sandsynlighed for, at avisen bliver læst. I lommen har jeg desuden en stak girokort, for det sker ofte, at en sådan lørdag formiddag giver et nyt medlem til foreningen. Og det er jo ikke så ringe endda.

FUGLETUR til gen- dannede søer

Kolindsunds Venner inviterer på en fugle- og naturtur til Årslev Engsø og Egå Engsø med en afstikker til dæmningen ved Kolindsund. Foreningen vil orientere om status for Kolindsund-projektet, mens biologerne Thomas Eske Holm og Ole Therkildsen vil fortælle om de fugle, vi træffer undervejs. Vi lejer en bus til transporten, men der orienteres nærmere i dagspressen efter sommerferien. Tidspunktet bliver i løbet af september-oktober 2007.

Fra »land frem for vand« til »vand frem for land«...

Af Anders Branth Pedersen, forsker, Ph.D.
(Statskundskab), Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus
Universitet

Afvandingen af Kolindsund i 1870'erne sker på et tidspunkt, hvor magtfulde personer iværksætter en systematisk afvanding af det danske land for at skaffe mere landbrugsjord. En periode som derfor kan karakteriseres, som 'land frem for vand', og som varer helt frem til 1970. Men fra 1985 sker der en radikal forandring af politikken, da Danmark begynder at naturgenoprette landvundne områder – en periode efter 1985, som kan betegnes 'vand frem for land'. Det er samtidig en periode, hvor naturbeskyttelsesinteresserne er blevet magtfulde.

Nogle af de tidligst registrerede danske tørlægningsprojekter er helt tilbage til 1500-tallet, men fra slutningen af 1800-tallet systematiseres landvindingen. I 1866 danner ingeniørkaptajn Enrico M. Dalgas, sammen med en række af rigets mest magtfulde mænd (bl.a. en kreds af godsejere), Det Danske Hedeselskab. Baggrunden for dannelsen var et ønske om at vinde mere landbrugsland – et ønske som skal ses i lyset af det forsmædelige krigsnederlag i 1864, som Dalgas havde oplevet på sin egen krop. Samtidig har det formentlig ikke været uvæsentligt, at projekterne kunne give en økonomisk fortjeneste. Landvindingerne sker i første omgang ved at rydde hederne, men hurtigt kaster Hedeselskabet interessen på de såkaldte 'vandlidende jorder'; fx hyres Dalgas i 1875 som konsulent på Kolindsundafvandingen, hvor der havde vist sig store problemer med at holde det landvundne område tørt. Hedeselskabet indtager fra første færd en magtfuld position i det danske samfund. Selskabet har fx stærke kontakter til Landstinget, i kraft af at flere af selskabets bestyrelses- og repræsentantskabsmedlemmer sideløbende er repræsenteret på tinge. De gode kontakter fører bl.a. til, at selskabet hurtigt begynder at modtage statsstøtte til sit virke. Hedeselskabets magtfulde position i det danske samfund illustreres også ved, at det er på selskabets initiativ, at Vandløbsloven ændres i 1880, hvorefter vandløbenes primære formål ikke længere er at sikre industrien vand til vandmøllerne, men derimod at sikre landbrugets afledning af drænvand. Fra 1896 får Hedeselskabet oven i købet en stærk alliancepartner, da Danmarks første landbrugsministerium dannes.

I skyggen af den verdensøkonomiske krise begynder staten fra 1932 at give tilskud til grundforbedringsarbejd er, og fra 1940 systematiseres afvandingsprojekterne for alvor, da Landvindingsloven vedtages få måneder efter den tyske besættelse af Danmark – en lov som betyder, at lodsejerne kan få dækket 2/3 af omkostningerne, når der gennemføres afvandingsprojekter på deres jorder. Begge

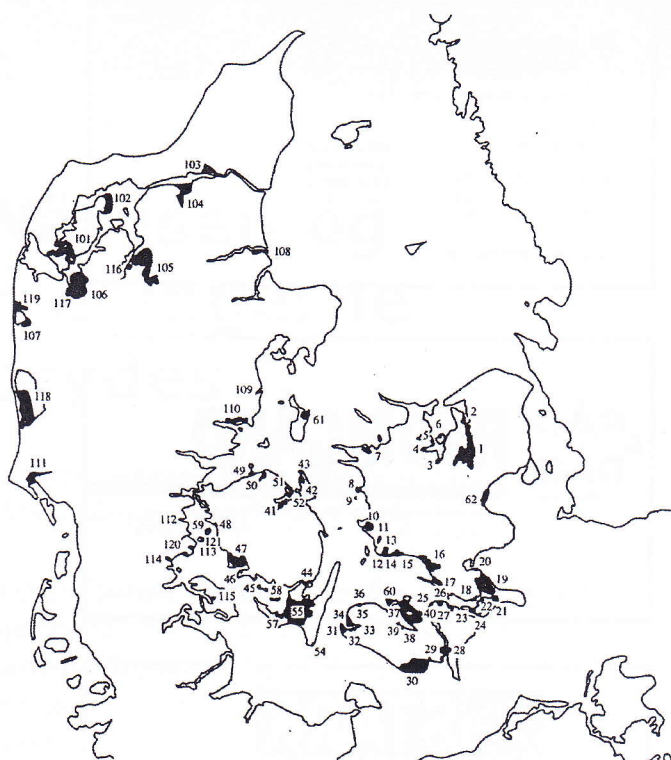
love begrundes politisk med, at de kan nedbringe den faretruende høje ledighed.

I henhold til Landvindingsloven nedsættes et Statens Landvindingsudvalg, som skal tage stilling til de afvandingsprojekter som foreslås af lodsejerne. I udvalget får bl.a. Hedeselskabet sæde sammen med Landbrugsministeriets departementschef og et par rigsdagsmedlemmer med landmandsbaggrund, mens der ikke bliver plads i udvalget til personer, som repræsenterer fx naturbeskyttelses- og fiskeriinteresser. Statens Landvindingsudvalg bliver et stærkt omdrejningspunkt for personer og organisationer, som er interesserede i at accelerere afvandingen af det danske land. I årene 1940-1964 godkendes 1.605 landvindingsprojekter til gennemførelse. Rent retorisk legitimerer udvalget, over for offentligheden, de mange projekter med, at de har til formål at nedbringe ledigheden, men af udvalgets interne mødereferater fremgår det tydeligt, at udvalgsmedlemmerne ikke har skænket ledigheden mange tanker. Når først mødelokalets dør er blevet lukket, har det udelukkende handlet om at skaffe så meget landbrugsland som muligt. Og da Landbokommissionen i 1966 opgør landvindingsprojekternes beskæftigelseseffekt, viser det sig da også, at det årligt blot er et par hundrede personer, der er beskæftigede med projekterne.

En gennemgang af sagsmapperne på nogle af de mange projekter viser desuden, at lodsejerne ofte er skeptiske over for, om landvindingsprojekterne er økonomisk rentable – på trods af at de får 2/3 statstilskud – og de er derfor ind imellem tilbageholdende med at støtte konkrete projekter. Men Hedeselskabet og Statens Landvindingsudvalg, som egentlig skulle være et neutralt udvalg, er ivrige agitatorer, der oftest formår at presse projekterne igennem alligevel.

Hedeselskabet havde faktisk endnu større landvindingsplaner end det som rent faktisk blev gennemført. Hedeselskabet foreslog i 1953 (figur 1), en lang række landvindingsprojekter på søterritoriet – fx totaltørlægninger af Roskilde Fjord og Det Sydfynske Øhav – men de blev, som bekendt, ikke til noget. Endnu mere anderledes havde Danmarkskortet set ud, hvis geografiprofessor Johannes Humlums landvindingsforslag fra 1966 var blevet ført ud i livet (figur 2).

Hvorfor protesterer naturbeskyttelses- og fiskeriorganisationerne ikke mod de mange landvindingsprojekter? – kan man spørge sig selv. DOF dannes i 1906 og DN i 1911, og statsminister Stauning giver faktisk så tidligt som i 1937 DN ret til at rejse fredningssager. Men disse organisationer har, sammen med fiskeriorganisationerne, ofte fundet det svært at protestere mod landvindingsprojekterne, fordi de landvindingsinteresserede formåede at opbygge en patriotisk retorik omkring projekterne. Projekterne var ifølge denne logik udelukkende til for landets bedste – og hvem ville

Figur 1. Hedeselskabets foreslåede landvindingsprojekter på søterritoriet 1953 (Nørrevang & Meyer (red), 1968, *Danmarks Natur bd. 3 – Havet*, København: Politikens Forlag).

være en dårlig patriot?

I 1970 stoppes Landvindingsloven, da modstanderne af landvindingsprojekter i løbet af 1960'erne, via medierne, formår at opbygge en ny, negativ forståelse af projekterne, som betegnes som skadelige og unødvendige, hvilket Skjernådalens afvanding i 1960'erne bliver hovedsymbolet på. En negativ forståelse der bl.a. bygger på, at disse 'beskæftigelsesprojekter' er helt unødvendige i en periode, hvor ledigheden er nærmest ikke-eksisterende. Samtidig er der i 1960'erne en spirende miljøbevidsthed både i befolkningen og blandt politikerne.

I 1985 begynder en ny æra, da DN opfinder ordet 'naturgenopretning' – et ord som straks omgærdes af en meget positiv opfattelse fra både mediernes og politikernes side; og et ord som varsler, at det nu handler om 'vand frem for land', og som senere udmøntes i en konkret naturgenopretningspolitik. Gennemslagskraften viser, at naturbeskyttelsesinteresserne er blevet langt mere magtfulde, end de har været nogensinde tidligere. Dette magtskifte hænger for det første sammen med, at naturbeskyttelsesinteresserne (DN, DOF, Friluftsrådet, Danmarks Sportsfiskerforbund) har fået flere ressourcer – DN har fx over 200.000 medlemmer i midten af 1980'erne – og er blevet mere aktive, samtidig med at de har fået stærke alliancepartnere i kraft af Miljøministeriets styrelser (Forureningsministeriet dannes 1971). For det andet er miljøet i midten af 1980'erne et emne, som prioriteres højere end nogensinde før – både i befolkningen og blandt politikerne Beslutningsprocessen omkring Skjern Å-genopretningen

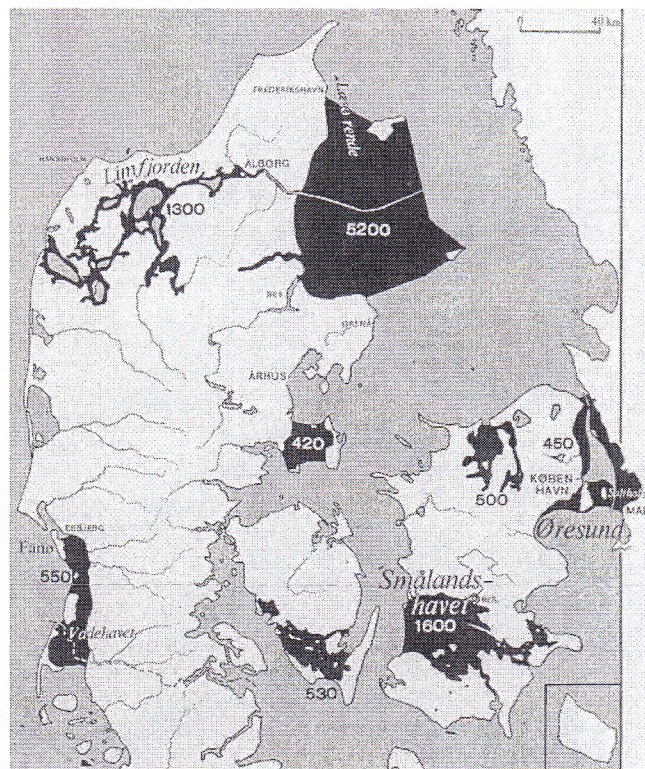
viser, at også naturbeskyttelsesorganisationerne, ligesom det var tilfældet med de landvindingsinteresserede i sin tid, ind imellem kan optræde manipulerende. Det projekt, som egentlig søsattes som et forureningsbegrænsende projekt, kom senere, via de naturbeskyttelsesinteresse redes indsats, mest til at handle om at skabe et smukt rekreativt område.

De naturbeskyttelsesinteresserede er dog langt fra så magtfulde i dag, som de landvindingsinteresserede var det i perioden frem til 1970. Det ses bl.a. af, at naturen opretningspolitikken i dag, som hovedregel, bygger på et frivillighedsprincip. Er der derfor lokal modstand, viser det sig ofte svært at gennemføre et konkret naturgenopretningsprojekt.

I 2007 er miljøet igen meget højt prioriteret på befolkningens og regeringens dagsorden efter nogle år, hvor emnet har været relativt lavt prioriteret. Det giver måske grobund for fornyet optimisme for Kolindsunds Venner, som heller ikke er uden indflydelsesmuligheder, idet foreningen formentlig har nogle alliancepartnere blandt de naturbeskyttelsesinteresserede.

Vil du læse mere:

Pedersen, Anders Branth, 2006, *Fra landvindingspolitik til naturgenopretningspolitik – policy-netværks magt og forandring* (Ph.D.-afhandling). Kan købes (125 kr.) hos Forlaget Politica (www.politica.dk) eller downloades fra DMU's hjemmeside (www.dmu.dk).

Figur 2. Geografiprofessor Johannes Humlums kort over mulige landvindingsprojekter (km²) (Johannes Humlum, 1966, *Landsplanlægningsproblemer*, København: Munksgaards Forlag)

Vi støtter også naturen!

Niels Peter Rasmussen
Statsaut. ejendomsmægler MDE
Søndergade 8 • 8560 Kolind
Tlf: 86392888
Mail: post@kolind.estate-mæglerne.dk

HabitatVision

Konsulenter indenfor naturområdet

Erik Aude
Chefkonsulent, Ph.d.
Mobil +45 2871 5739
Tlf. +45 8637 0227
eau@habitatvision.dk

HabitatVision Vest
Askedalsvej 3
8410 Rønde
Denmark

www.habitatvision.dk

Zoneterapi & massage
v/ Thøger Pauli www.123zone.dk

Tlf. 8637 9585
Mobil 2633 4407

Registreret
Alternativ Behandler

RÅD & DÅD **RYOMGÅRD**
BYGGECENTER

TØMMERHANDEL & BYGGECENTER A/S
Vestergade 108 • 8550 Ryomgård • Tlf. 87 74 12 34

**Keiser
Sko**

Bredgade • 8560 Kolind
Tlf: 86 39 11 12

STARK

Kolind Tømmerhandel
Bredgade 2
8560 Kolind
Telefon: 86 39 10 33

Kolind Bageri

Bredgade 18
Kolind

86 39 10 24

Telefax 86 39 28 01

**STØT SVØMMEHAL
I RØNDE - NU !**

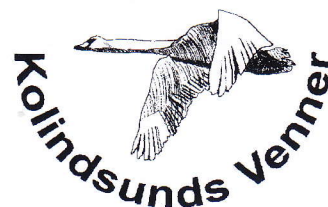
Skriv under og vær med til at sikre
en svømmehal i Rønde

www.roendesvoemmehal.underskrifter.dk

*Ja, sådan kan naturen tage
revance. I vinters skabte
stort regnfald oversvøm-
melser omkring Kolind-
sund.*

*I sundet blev der pumpet
for fuldt tryk. Men uden om
landkanalerne kunne man
ikke bortlede vandet.
Flere veje ved Kolind blev
oversvømmet. Var det ikke
en idé at komme naturen
i møde - og genskabe det
resavoir, som Kolindsund
udgjorde. Det ville få vand-
spejlet til at falde med ca.
70 cm. rundt om søen....
Foto: Thøger Pauli*

Når isen og meningerne brydes

Af Niels Dengsøe, miljøøkonom ved Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Kalø

Diskussionerne om fremtiden for Tange Sø ved Bjerringbro synes i årevis at have været fastfrosset mellem tilhængerne og modstanderne af den opdæmning, som har gjort Tange Sø til Danmarks største kunstige sø. Tangeværkets koncession er flere gange blevet forlænget, uden at man har kunne nå frem til en endelig afgørelse om værkets fremtidige drift.

Nu har Danmarks Naturfredningsforening (DN) forsøgt at bryde isen ved at bede COWI om

rådgivning i forbindelse med en vurdering af værkets betydning for vandkvaliteten i søen og i Gudenåen. Gudenåens passage ved Tangeværket er blevet dokumenteret i en lang række af rapporter, der alle er tilgængelige på DNs hjemmeside.

Rapporterne har været tilgængelige siden slutningen af april, men det er endnu for tidligt at vurdere, hvilken betydning de har haft for beslutningsgrundlaget for f.eks. politikerne i Folketinget, der igen i efteråret 2007 skal træffe en beslutning om søen og værket.

I DN har et enigt forretningsudvalg besluttet at anbefale miljøminister Connie Hedegaard (K) at Gudenåen skal føres tilbage til sit naturlige leje til fordel for åens dyre- og planteliv.

Læs mere på:

<http://www.dn.dk/sw74684.asp>

Husk
porto!

**KOLINDSUNDS
VENNER
Thorsagervej 40
Skarresø Mark
8410 Rønde**

Valg til Lokal Aktions Gruppe Djursland

Af Jesper Nielsen

Torsdag d. 21. juni var der valg til "Lokal Aktionsgruppe Djursland" L.A.G. et nyt organ under Syd- og Norddjurs kommuner, der skal sikre at beslutninger og initiativer sker tættere på borgerne i de to kommuner.

Først skulle det afgøres, om man i det hele taget kunne fortsætte med arbejdet med en L.A.G. fælles for de to kommuner.

Det stod hurtigt klart, at der i Norddjurs er en mere "Dem og Os" holdning end det er tilfældet for Syddjurs. Afstemningsresultatet var i hvert fald ganske tæt med 51 stemmer for en fælles L.A.G. og hele 48 stemmer imod for Norddjurs vedkommende. Anderledes altruistisk var resultatet for Syddjurs. Her var det hele 74 stemmer for en fælles L.A.G. og kun 21 for en opdeling i to L.A.G. Forsamlingen blev efter afgørelsen enig om, at der skulle være en L.A.G. delt op i 2 grupper, en for erhvervsinteresser og en for foreninger og borgere. Hvorledes der foregik i erhvervsgruppen ved jeg ikke, da de 6 bestyrelsesmedlemmer og to erhvervsgruppen blev valgt internt i fredsvalg, og den samlede forsamling fik ikke mulighed for at stemme om rækkefølgen blandt de opstillede.

Ved foreningssektionen var der derimod kampvalg med hele 19 kandidater.

Undertegnede stillede op for Kolindsunds Venner, og Danmarks Naturfredningsforening stillede op med 2 kandidater.

Valget viste med al tydelighed, at deltagerne fra Norddjurs valgte at stemme på kandidater fra Norddjurs, hvorimod deltagerne fra Syddjurs i langt højere grad havde valgt at stemme efter kandidaternes interesser. Resultatet blev, at kun to af de nyvalgte bestyrelsesmedlemmer har bopæl i Syddjurs, hvorimod hele 10 Norddjurslændinge blev valgt ind i bestyrelsen. For samtlige tværkommunale interesser var valget yderst ringe. Kun fiskeriet, der i forvejen var garanteret 2 pladser, fik et godt valg. De fik, med Knud Andersen for Levende Hav, en repræsentant, der strækker sig over begge kommuner.

Det ligger i hvert fald fast, at hvis Kolindsunds Venner skal have sæde i L.A.G.'en så skal vi mobilisere langt flere medlemmer til at deltage i L.A.G. Djurslands 1. ordinære generalforsamling til næste år. Men alt behøver nødvendigvis ikke tegne sort. Der er ingen grund til at tro, at polariseringen af stemmer vil medføre, at bestyrelsen kun vil se positivt på aktiviteter i Norddjurs Kommune.

Jeg kender et par af de nye bestyrelsesmedlemmer, og ved, at de ser Djursland som et samlet hele og meget gerne som en stor kommune.

Jeg er fuld af fortrøstning om, at også initiativer omkring Kolindsund vil blive behandlet med åbent sind og interesse i den nye L.A.G.

Sæt kryds

Ja, jeg er tilhænger af gendannelse af Kolindsund som sø, og vil gerne være medlem af foreningen "Kolindsunds Venner"

Det koster 100 kr. om året. Beløbet kan indsættes på giro 16825867 (husk navn og adresse) eller du kan indsende denne talon til foreningen.

NAVN:

ADRESSE:

POSTNUMMER/BY:

E-MAIL/TELEFON

UNDERSKRIFT OG DATO:

Udgives af foreningen Kolindsunds Venner

- En partipolitisk uafhængig interesseforening for gendannelse af Kolindsund.
Adresse: Thorsagervej 40, Skarresø Mark, 8410 Rønde.
Formand og ansvarshavende: Jesper Nielsen, Tlf: 8639 4318 E-mail: jni@tdcadsl.dk
Besøg hjemmesiden: www.kolindsund.dk